Universiteit Utrecht

2026-2027

Programma

ACADEMISCH BELANG UTRECHT

Academisch jaar 2026-2027

Academisch Belang Utrecht

Lijsttrekker Emma Bosma

Beste UU-student en medewerker,

Bij de komende verkiezingen hoop ik de nieuwe studentenpartij *Academische Belang Utrecht* te leiden. Ik ben een eerstejaars ReMa-student: *Ancient, Medieval and Renaissance Studies*. Binnen de master richt ik mij voornamelijk op de Late Oudheid en de doorwerking van Grieks-Romeinse beeldentaal in het vroege christendom. Zelf ben ik overtuigd christen en hoop ik dat de Universiteit Utrecht haar taak getrouw vervult onder onze lijfspreuk: *Sol Iustitiae Illustra Nos* (Zonne der gerechtigheid, verlicht ons).

Samen met Academisch Belang Utrecht wil ik streven naar een universiteit waar je als student en medewerker vrij en veilig kan studeren, geloven, discussiëren, onderzoeken, publiceren en bewegen - zonder geremd te worden door ideologische druk, cancelcultuur, sociale en fysieke onveiligheid op de campus of een eenzijdige academisch klimaat. Een academie floreert immers bij pluriformiteit en een open debat. Daarom zetten wij academische vrijheid voor 2026-2027 op één!

Academisch Belang Utrecht is een studentenpartij aan de Universiteit Utrecht. Het programma draait om vijf vrijheden: academische vrijheid, het vrije woord, een vrije en veilige campus, vrij excelleren en de vrije Nederlandse student en medewerker. Deze vrijheden vormen de basis voor onze inzet na de verkiezingen van 1–3 juni 2026.

Inhoudsopgave

Academische vrijheid 3-4
Het Vrije woord 5-6
Vrij en veilig op de campus. 7-8
Vrij om te excelleren 9-10
Vrije Nederlandse student en medewerker 11-13
Nawoord Lloyd-Leonard Opdam 14

Academische vrijheid

De Universiteit Utrecht behoort een voorloper te zijn in de bescherming en bevordering van academische vrijheid. Universiteiten vervullen immers een unieke en fundamentele rol in de samenleving: het onafhankelijk produceren, toetsen en verspreiden van kennis. Dit vereist een academische omgeving waarin ruimte bestaat voor twijfel, debat, tegenspraak en intellectuele diversiteit.

Tegelijkertijd zien wij zorgwekkende signalen, zowel nationaal als internationaal. Nederland staat momenteel op de 24e plaats in de Academic Freedom Index (AFI), naast landen als Hongarije en Polen. Ook de KNAW wijst in haar rapport 'Academische vrijheid in Nederland' op structurele oorzaken die de academische vrijheid onder druk zetten, waaronder financiering en sturing, intimidatie van wetenschappers, samenwerking met derden en spanningen binnen de academische gemeenschap. Binnen deze spanningen wordt regelmatig gewezen op ervaren ideologische eenzijdigheid. Hoewel hierover verschil van inzicht bestaat, laten empirische studies zien dat gevoelens van terughoudendheid en sociale druk reëel zijn. Onderzoeken, waaronder recente studies van Technopolis, wijzen daarnaast op een groeiende mate van zelfcensuur. Ongeveer 13% van de onderzoekers, 14% van de docenten en 10% van de studenten geeft aan zich in redelijke tot sterke mate beperkt te voelen in wat zij vrijuit durven te zeggen. Ongeveer de helft van deze groepen beschouwt zelfcensuur als een probleem, omdat dit leidt tot een verschraling van perspectieven binnen onderwijs en onderzoek. Wetenschap floreert juist bij pluriformiteit en bij het bevragen van dominante opvattingen. Daarom hebben wij ook afgelopen jaar met een nipte meederheid een initiatiefnota aan het CvB gepresenteerd over een lokaal onderzoek naar academische vrijheid aan de UU.

1

Academisch Vrij

Wij willen:

- Academische vrijheid als centraal thema binnen de UU in 2026/2027
- Periodieke monitoring van academische vrijheid via een uitgebreid lokaal onderzoek
- Erkenning van vrijheid van meningsuiting, culturele expressie en pluriformiteit van denkbeelden als fundamentele pijlers van academische vrijheid
- Gericht beleid ter bevordering van het bewustzijn rondom academische vrijheid onder studenten en medewerkers

2

Vrij onderwijs en onderzoek

Wij willen:

- Onderwijs dat niet doorslaat in ideologisch gedreven agenda's, waarbij intellectuele vrijheid en objectiviteit centraal staan
- Meer ruimte voor nieuwsgierigheidsgedreven onderzoek, naast onderzoek binnen strategische thema’s
- Voldoende ruimte voor onderzoek naar lokale en nationale problematiek zoals criminaliteit, migratie en integratie
- Waarborging van de vrijheid om kritiek te uiten op het beleid van de UU, ongeacht de gevoeligheid van het onderwerp

3

Vrije kennisuitwisseling

Wij willen

- Dat de UU open staat voor samenwerking met defensie, omdat dit bijdraagt aan civiele toepassingen en maatschappelijke veiligheid
- Dat de UU zeer terughoudend is met het verbreken van banden met staten, instellingen en bedrijven in het belang van vrij onderzoek, kennisuitwisseling en internationale samenwerking
- Consistentie in haar samenwerkingsbeleid

Het Vrije woord

De afgelopen jaren is binnen universiteiten de nadruk steeds sterker komen te liggen op demografische diversiteit. Hoewel representatie en gelijke kansen belangrijke waarden zijn, dreigt hierdoor een minstens zo essentiële vorm van diversiteit onderbelicht te raken. Namelijk de diversiteit van opvattingen, overtuigingen en wereldbeelden. Wetenschap ontwikkelt zich door debat, tegenspraak en het bevragen van dominante perspectieven. Het vrije woord is daarom niet enkel een grondrecht, maar een fundamentele voorwaarde voor wetenschappelijke vooruitgang.

Uit diverse onderzoeken en rapportages blijkt een groeiende terughoudendheid onder studenten en wetenschappers om zich vrijuit te uiten. Zelfcensuur, sociale druk en angst voor reputatieschade worden steeds vaker genoemd als factoren die het academisch debat beïnvloeden. Binnen dit spanningsveld is het belangrijk oog te hebben voor de perceptie van ideologische dominantie. Veel studenten en medewerkers ervaren dat links-progressieve opvattingen binnen de academische context vanzelfsprekender of wenselijker worden geacht dan andere perspectieven. Een universiteit moet geen plek zijn waar bepaalde denkbeelden impliciet de norm vormen, maar waar uiteenlopende visies elkaar vrij kunnen ontmoeten. De Universiteit Utrecht dient daarom expliciet te investeren in een open debatcultuur waarin intellectuele diversiteit wordt gekoesterd.

1

Open debat

Wij willen:

- Dat de UU signalen en cijfers over zelfcensuur serieus neemt
- Een jaarlijks evenement in het teken van open debat
- Ruimte voor sprekers van diverse achtergronden en perspectieven, waaronder ook controversiële sprekers
- Actieve bestrijding van oproepen tot censuur en het legitimeren van geweld wegens mensen met een andere mening
- Een neutraliteitscode die bijdraagt aan een open debatcultuur. Dat betekent dus geen ideologisch gedreven symbolen en slogans

2

Vrij en pluriform

Wij willen:

- Een academische gemeenschap waarin uiteenlopende meningen, wereldbeelden en geloofsovertuigingen welkom zijn en niet worden gemarginaliseerd
- Een EDI-beleid waarin naast demografische diversiteit ook diversiteit van meningen en overtuigingen expliciet wordt erkend
- Dat thema's als gender, identiteit en klimaatproblematiek niet de dominante casuïstiek vormen
- Een taalbeleid waarin de Nederlandse taal vrij wordt gebruikt, met respect voor culturele en religieuze tradities. Dus geen inclusief taalgebruik (verplicht gebruik van voornaamwoorden) en vóór het behoud van de termen Pasen en Kerst

3

Vrij verbonden met de brédere samenleving

Wij willen:

- Dat het boek van Bovens "Diplomademocratie" literatuur wordt op iedere opleiding om te werken aan bewustzijn van de nieuwe verzuiling en de universitaire bubbel waar zij inzitten
- Dat de UU vaker uit haar universitaire bubbel stapt, en intensievere samenwerking aangaat met HBO- én MBO-instellingen, om de kloof met de bredere samenleving (praktisch geschoolden) te dichten
- Dat de UU maatschappelijke stages aanmoedigt en beloont

Vrij en veilig op de campus

Het academische debat is de afgelopen jaren verhard, kijk bijvoorbeeld naar de reacties van studenten die de moord op Charlie Kirk legitimeerden aan de UU. Daarnaast zien we ook dat antisemitisme zichtbaar toeneemt. De Taskforce Antisemitismebestrijding wijst op ernstige ontwikkelingen. Tegelijkertijd hebben bezettingen en ordeverstoringen directe gevolgen voor de universitaire gemeenschap. Studenten kunnen geen lessen volgen, medewerkers krijgen te maken met vernielingen, beschadigde gebouwen en constante roosterwijzigingen. Deze incidenten brengen aanzienlijke financiële lasten met zich mee. Een universiteit behoort een veilige omgeving te zijn voor onderwijs, onderzoek en debat. Het kan niet zo zijn dat een paar relschoppers het functioneren van de universiteit belemmert. Daarom pleiten wij voor een krachtig, consequent en snel optreden tegen ordeverstoringen, vernielingen en haatdragende uitingen die het debat onmogelijk maken.

Ook zien we een dwingend duurzaamheidsbeleid dat boven alles lijkt te gaan. Initiatieven die hiermee gepaard gaan en studenten en medewerkers direct raken in hun vrijheid, betreffen onder meer vegan-kantines, havermelk bij de koffie en een aanscherping van het reisbeleid. Wij pleiten daarom voor een duurzaamheidsbeleid dat realistisch is en ondergeschikt aan de vrijheid van studenten en medewerkers.

1

Fysieke Vrijheid

Wij willen:

- Dat de UU bezettingen van gebouwen niet langer toelaat en sneller en daadkrachtiger optreedt, in nauwe samenwerking met de driehoek en meer cameratoezicht
- Actieve verwijdering van antisemitische uitingen, en een laagdrempelig meldpunt voor antisemitisme
- Verhaal van de kosten van vernielingen op de verantwoordelijken en schorsing van deze studenten
- Duidelijke steun van de UU aan de Joodse studentengemeenschap
- Vertrouwenspersonen die zich strikt richten op zorg en bescherming van studenten, en zich niet politiek opstellen

2

Vrije keuze en duurzaamheid

Wij willen

- Geen overgang naar een volledige vegan-campus
- Geen deadline om CO2-neutraal te zijn in 2030
- Duurzaamheidsplannen die realistische doelen beogen en niet leiden tot excessieve lasten voor studenten
- Een gebalanceerde aanpak van duurzaamheid waarbij economische belangen niet uit het oog worden verloren
- Voldoende beschikbaarheid van toiletten voor vrouwen en mannen, in plaats van all-gendertoiletten
- Een einde aan het monopolie van de SPAR, met ruimte voor meer supermarkten en cafés voor een betaalbare en levendige campus
- Meer faciliteiten voor religieuze studenten, waaronder passend ingerichte gebedsruimtes

3

Vrije verenigingen

Wij willen:

- Voldoende financiële middelen en terughoudende inhoudelijke bemoeienis van de universiteit met studieverenigingen, aangezien hun zelfstandigheid en creatieve vrijheid belangrijk zijn voor hun identiteit en voor hun betekenis binnen het studentenleven
- Dat studieverenigingen vrijplaatsen zijn voor het volledige spectrum aan opvattingen binnen de universitaire gemeenschap, en dat zij in dit kader een faciliterende rol vervullen in het bevorderen van een inclusieve dialoog
- Nauwer contact tussen de universiteit en studentenverenigingen over mentale gezondheid van studenten
- Meer ruimte voor het organiseren van evenementen en activiteiten door studenten ter versterking van een levendige campuscultuur

Vrij om te excelleren

Niet iedereen is geschikt om academisch gevormd te worden, en dat moeten we als universiteit erkennen. Net zoals niet ieder persoon praktisch gevormd kan worden. Juist daarom is het Bindend Studieadvies (BSA) een belangrijk instrument om vroegtijdig te beoordelen wie op zijn of haar plek is en wie niet. Wij vinden het dan ook zorgwekkend dat een meerderheid van de studentenorganisaties het BSA wil afschaffen en zien dit als een aantasting van de kwaliteit van het hoger onderwijs.

Een vergelijkbare ontwikkeling zien we bij de cum laude-regeling. Als instelling moeten we erkennen dat studenten verschillen in talenten en persoonlijkheden. Niet iedereen beschikt over dezelfde sociale vaardigheden of voelt zich comfortabel bij de meer zichtbare manieren om zich binnen de academische gemeenschap te profileren. Juist introverte studenten vinden vaak andere wegen om uit te blinken, bijvoorbeeld door cum laude af te studeren of deel te nemen aan honoursprogramma's. Deze vormen van academische excellentie zijn waardevol, omdat zij initiatief, discipline en intellectuele nieuwsgierigheid belonen. Bovendien betreft het een individuele keuze. Wij beschouwen dit dan ook niet als werkdrukverhogend. De Universiteit Utrecht dient dergelijke prestaties actief te koesteren en te stimuleren, om de kwaliteit en ambitie van het hoger onderwijs te waarborgen.

1

Vrije excellente cultuur

Wij willen:

- Een prestatiecultuur waarin studenten worden gestimuleerd het beste uit zichzelf te halen en voor de maximale scores gaan
- Behoud van het Bindend Studieadvies (BSA)
- Behoud van cum laude als waardevolle academische traditie
- Behoud van de bachelorscriptie als volwaardig onderdeel van de opleiding
- Geen diversiteitsquota, omdat mensen beoordeeld dienen te worden op hun kwaliteiten, en niet op gender of kleur van de huid
- Verdere ontwikkeling van honoursprogramma's
- Stimulering van Community-Engaged Learning en interdisciplinair onderwijs

2

Vrijblijvende ondersteuning om te excelleren

Wij willen:

- Professionele opnamefaciliteiten in iedere hoorcollegezaal
- Toegankelijke hoorcolleges via kennisclips en opnames, zodat studenten met bijzondere omstandigheden studievertraging kunnen beperken
- Een investering in Skillslab en overige trainingen om academische vaardigheden te bevorderen bij studenten
- Uitbreiding van carrièrebegeleiding, zodat studenten meer ondersteuning en richting krijgen bij hun loopbaanplanning
- AI-trainingen voor studenten, zodat zij goed voorbereid de arbeidsmarkt betreden
- Een officiële vermelding op het diploma bij het afronden van een bestuursjaar

Vrije Nederlandse student en medewerker

We hebben te maken met internationalisering en technologisering. Binnen deze ontwikkelingen vinden wij het belangrijk dat de Nederlandse student wordt gewaardeerd en behouden. Daarom willen wij dat de instroom van internationale studenten beheersbaar blijft, zoals momenteel het geval is aan de UU. Dit komt zowel de studentenhuisvesting voor Nederlandse studenten als de begeleiding van internationale studenten ten goede. Daarnaast is het van belang dat Nederlandse studenten altijd de keuze behouden om een studie in het Nederlands te volgen. Dit is essentieel, zowel voor de toegankelijkheid van het onderwijs als voor de waardering van onze taal en identiteit als Nederlandse universiteit.

Ook willen wij een AI-beleid dat uitgaat van vertrouwen. We gaan niet uit van wantrouwen, maar begrijpen dat er maatregelen nodig kunnen zijn om misbruik te voorkomen. Dit mag echter niet leiden tot een overvloed aan regels of extra administratie voor studenten en medewerkers, bovenop wat er nu al is.

Tot slot willen wij de democratie aan de Universiteit Utrecht versterken en de medezeggenschap bevorderen. Door studenten actiever te betrekken bij beleid kan de kwaliteit van het raadswerk verbeteren.

1

Nederlandse taal en identiteit

Wij willen

- Koestering van de Nederlandse taal en altijd de mogelijkheid bieden aan studenten om bacheloropleidingen ook in het Nederlands te volgen
- Geen dekolonisatie van curricula, maar juist het gevoel van trots voor onze identiteit en geschiedenis
- Een beheersbare instroom van internationale studenten, met oog voor onderwijskwaliteit, huisvesting en toegankelijkheid
- Programma's voor internationale studenten om de Nederlandse cultuur en geschiedenis beter te leren kennen
- Een studenteninitiatief waarbij internationale studenten kennismaken met de Nederlandse taal via Nederlandse studenten
- Behoud en onderhoud van de esthetische en historische universiteitsgebouwen in de binnenstad

2

Financieel Vrij

Wij willen:

- Betere ondersteuning van studenten met betalingsproblemen rondom het collegegeld
- Gratis doorstroom van gebruikte studieboeken naar studenten met financiële problemen
- Beurzen voor alle studenten die mantelzorger zijn, ongeacht voor wie zij zorgen
- Gratis menstruatieproducten voor alle vrouwelijke studenten

3

Vrij logisch studeerklimaat

Wij willen:

- Maximale digitale beschikbaarheid van studiemateriaal, inclusief gelicentieerd materiaal
- Betere voorlichting aan eerstegeneratiestudenten over de structuur van de universiteit en over hun rechten en plichten
- Afschaffing van de vier-regeling en een centraal, rechtvaardig herkansingsbeleid
- Een tentamenbeleid zonder uitbreiding van toetsvrije dagen buiten het bestaande academische kader. Er komen dus geen toetsvrije dagen op Keti Koti of Paarse Vrijdag. Het tentamenrooster is al overvol
- Vasthouden aan het huidige AI-Governance-model en voorkomen dat er nog meer extra lasten voor studenten komen om te bewijzen dat ze niet AI hebben gebruikt

4

Vrije medewerkers

Wij willen:

- Dat de UU zeer terughoudend is met het uitbesteden van dienstverlenende taken
- Dat de praktisch geschoolde staf meer bij besluitvorming wordt betrokken
- Schoonmakers en het kantinepersoneel weer in vaste dienst van de UU en op basis van de CAO voor de universiteiten
- Een reisbeleid dat medewerkers faciliteert en stimuleert om deel te nemen aan conferenties en academische bijeenkomsten in het buitenland, waarbij comfort wordt gezien als een blijk van waardering voor medewerkers
- Investeringen in de professionele ontwikkeling van docenten

5

Vrije democratie

Wij willen:

- Versterking van studenteninspraak via inspreekmomenten bij openbare vergaderingen van de universiteitsraad
- Grotere betrokkenheid van studenten door openbare besluitvormingsvergaderingen van de universiteitsraad uit te zenden op mediakanalen van de UU
- Grotere zichtbaarheid van studentenvertegenwoordigers
- Meer financiering en steun voor studentenpartijen en medezeggenschapsverkiezingen

Academisch Belang Utrecht

Nawoord Lloyd-Leonard Opdam

Na vier jaar actief te zijn geweest als studentvertegenwoordiger aan de Universiteit Utrecht, zal ik na de verkiezingen van dit jaar stoppen als betrokken student aan de UU. Ik kijk terug op een fantastische periode en ben dankbaar voor alle studenten die ik heb mogen ontmoeten, evenals voor het team waarmee ik heb mogen samenwerken. Een team dat Academisch Belang Utrecht met overtuiging en professionaliteit zal voortzetten.

De afgelopen jaren heb ik mij voor uiteenlopende onderwerpen ingezet: van gratis menstruatieproducten aan de USBO tot het permanent opnemen van hoorcolleges. In het bijzonder heb ik mij ingezet via initiatiefnota's en brieven gericht op de bescherming van het vrije woord en culturele expressie binnen de UU. Daarnaast heb ik mij intensief beziggehouden met de academische vrijheid, zowel op lokaal als nationaal niveau. Ook de verbinding met de bredere samenleving vormde een belangrijk aandachtspunt, waarbij ik het belang benadrukte van het meewegen van de positie van praktisch geschoolden in beleidsvorming en wetenschappelijk onderzoek. Tot slot ging aandacht uit naar de Joodse studentengemeenschap, waarvoor ik mij heb ingezet ten behoeve van hun positie en veiligheid binnen de universiteit.

Ik wil mijn dank uitspreken aan alle collega's, fractieleden (vrienden), vrijwilligers, griffies, medewerkers en besturen. Ik wens de volgende studentvertegenwoordigers van Academisch Belang Utrecht veel succes. Ze zijn er klaar voor!